

Brårudsmossen

Snabbfakta

Avstånd till Sunne centrum: 2 km. **Stigens längd:** 2 km. **Vandringstid:** 45 min.

Vägbeskrivning

Från Sunne, åk mot Munkfors på väg 241, förbi Sunne kyrka. Ta första vägen till vänster, skyltat mot Lysvik. Kör 650 meter och sväng till höger in på Mossvägen (skyltat mot brukshundklubb). Parkera på parkeringen till vänster direkt efter huset, vid parkeringsskylten. Följ dikeskanten och orange färgmarkering norrut. Det finns en informationstavla vid skogskanten och därefter är det 130 meter fram till vandringsslingan. Stövlar rekommenderas vid regn, annars går det bra med gymnastikskor eller kängor.

Om området

Brårudsmossen är en torvmosse med en yta på ungefär 40 hektar. Torvlagret är metertjockt. Torv består av växtdelar som på grund av syrebrist bara förmultnat delvis. Mossen består av öppen myrmark med fuktigare partier i mitten, medan det i ytterkanterna är torrare och bevuxet av tall, gran och av björkskog. Mossen har tidigare använts som torvtäkt, som det ännu finns kvar spår av.

Du kan se grävda "gravar" och diken i torvmarken, samt lämningar från gamla torvlador. Spåren från torvbrytningen visar på en småskalig torvbrytning. Gårdarna runt om hade var sin andel i mossen och bröt där för husbehov. Det var hösten som var skördetid för torv i Sverige under 1900 talets första hälft. Med en skarp spade skar man ut block om 20x30x10 cm. Detta gjorde man ner till 40 cm under den nivå då torven började bli mättad med vatten. Genom att skära ner under vattennivån fick man automatiskt ett dike för att avleda vatten och som torkade dikeskanten inför nästa års skörd av torv.

De skurna blocken fick sen ligga och torka över vintern. På försommaren ställde man upp dem på högkant för att torka bättre, så man sen kunde bärga dem till lador på mossen eller hem till gårdarna. Torven maldes till torvströ och användes därefter för att suga upp urin och gödsel i ladugårdarna. Sent på vintern användes den brunna gödseln som näring på åkrarna. Torvblocken kunde också användas att elda med. På mossen norr om Brårudsmossen kan man fortfarande se rester från en torvströfabrik, där man körde fram torven på järnväg.

Välkommen att vandra på Brårudsmossen önskar Sunne kommun!

Brårudsslingan

Från informationstavlan i sydvästra hörnet av mossen går en stig in till själva Brårudsslingan, som är 2 km. lång. Slingan följer runt mossens utkanter, så du kan vandra skyddad bland träden och ändå ha utsikt över omgivningen.

Det är en relativt varierad och vacker promenad trots att det är en "platt" vandring. Du går genom gammal grovvuxen blandskog och både växande och stormfälld flerårig björkskog, samt gles tallskog av varierande ålder. Där det öppnar upp sig så solen når marken skiljer sig även markvegetationen från den övriga. Här finns granskog och ung lövskog. Stora mattor av revlumner är tacksamma fotomotiv, då de ser ut som en tät barrskog i miniatyr.

Du följer en 2- 3 meter bred kanal ett stycke, innan du ges möjlighet att njuta av naturen från en bänk. Dofterna och fågelsången är rogivande. Det är en behaglig vandring eftersom underlaget är så mjukt och fjädrande. Då det är en mosse vi vandrar på förekommer blöta och sumpiga partier. Dessa är spångade, men efter mycket regn kan det tillfälligtvis uppstå nya fuktiga partier. Du kan vanligtvis ta dig runt i gymnastikskor eller kängor. Under riktigt kraftiga regn hinner inte vattnet rinna undan utan blir stående en stund, men det märker du i så fall redan vid informationstavlan. Det är sällsynt att regnet ger så stora problem, men du kan behöva gå runt blöta partier då det händer. Spångningen sker fortlöpande när behovet uppstår.

Vid starten på slingan finns en bänk och ytterligare en finns vid stigens bortersta punkt, där du har utsikt över Backatjärn. Därfriån har du chansen att se och höra sångsvanar och tranor. Nattetid på försommaren kanske kan du ha turen att höra vattenrall och sumphöna. Morkullan sträcker regelbundet över mossen.

Djur och fågellivet

Brårudsmossen är ett populärt tillhåll för bland annat rådjur och älg. Grävlingen har sitt gryt här och även räv och hare vistas här. Från nordvästra hörnet av mossen kan man se en bäverhydda, längre bort i det igenväxta Backatjärnet.

Fågellivet är rikligt, de fåglarna trivs i de fuktiga buskpartierna i Backatjärn och längst kanalen som skiljer det från Brårudsmossen. Den solbelysta åkerkanten runt mossen lockar många sångfåglar att upplåta sin stämma. Här finns rikligt med död ved och den björkskog som blåste ned vid stormen hösten 2014 har fått ligga kvar för att berika den biologiska mångfalden. Det är en utmärkt miljö för hackspetten att födosöka och gärdsmygen bygga bo. Det är mosaiken av olika biotoper som gränsar till mossen som gör det extra gynnsamt för djurlivet. På våarna kan du höra många olika sångare; lövsångare, gransångare och grönsångare, såväl som kärrensångare och näktergal. Något år har till och med mindre flugsnappare hörts här. Större och mindre hackspett är stationära. Här trivs även många andra fågelarter och har du tur kan du få se flockar av stjärtmesar födosöka i träden.

Växtlivet

På de öppna markerna mitt på mossen finner du bland annat tranbär, tuvull och ängsull på vitmossan. Knotiga, urgamla tallar tar vid i kanterna och ännu längre ut kommer riktig skog av tall, gran och björk eller blandskog. Under träden växer odon, kråkbär och skvattram. Marken är näringsfattig vilket gynnar bland annat Ljungen. Här växer också rikligt med lummer.

Den lummer du finner här är revlummer. Förr använde man lummer till att fläta mattor eller till dekoration. Eftersom den växer långsamt bör man nu låta den stå kvar i skogen. Från lummer får man också nikt. Nikten skördas från de omogna fröställningarna, som samlades in och torkades. Nikt kallas även för "kärtingkrut" då det är mycket lättantändligt. Det användes också förr som släppmedel till tabletter. Revlummern särskiljer sig från andra lummerarter genom att den är mer högväxt och att sporaxen sitter en och en direkt på de borstiga stänglarna.

På en del björkstammarna kan du se svarta knotiga utväxter; det är sprängtickan som angriper lövträd och är ett tecken på att trädet är döende.

